

Evaluering af folkeskolens afgangsprøver blandt elever

Rapporten

Juni 2002

□ **DMA/Research**
Dansk Markedsanalyse A/S
CVR nr. DK-17557580

Tel: +45 87 32 77 77
Fax: +45 87 32 77 88

www.dma-research.com
mail@dma-research.com

□ **Aarhus:**
Sct.Clemens Torv 15
DK-8000 Aarhus C

□ **Copenhagen:**
Vester Farimagsgade 3, 2
DK-1606 København V

RETAIL INSTITUTE
SCANDINAVIA

fmod
Foreningen af Markeds
analyseinstitutter i Danmark

EuroNet

1	Indledning.....	1
1.1	Formål med undersøgelsen.....	1
1.2	Målgrupper for undersøgelsen.....	2
1.3	Undersøgelsens gennemførelse og datagrundlag	2
1.4	Rapportens opbygning.....	4
2	Sammenfatning af de væsentligste resultater	5
3	Respondenterne	7
3.1	Baggrundsdata	7
4	Afgangsprøver og bedømmelser.....	10
4.1	Prøvefag og den obligatoriske projektopgave	10
4.2	Ikke-prøvefag	12
4.3	Prøvernes betydning	14
4.4	Opsummering	16
5	Den daglige undervisning og fagenes status	17
5.1	Sammenligning af prøvefag og ikke-prøvefag	17
5.2	Prioritering af fagene	20
5.3	Opsummering	23
6	Kompetencer.....	24
6.1	Prøvefag.....	24
6.2	Ikke-prøvefag	27
6.3	Øvrige kompetencer	31
6.4	Uddybende kommentarer	35
6.5	Opsummering	36

1 Indledning

Danmarks Evalueringsinstitut har iværksat en evaluering af folkeskolens afgangsprøver. Formålet med evalueringen er at belyse sammenhængen mellem undervisningens tilrettelæggelse og prøverne. Den består af flere elementer, og grundstammen er selvevalueringer på 11 udvalgte skoler.

For at undersøge, om resultaterne fra selvevalueringerne er repræsentative i resten af landet, er evalueringen suppleret med en dokumentationsdel blandt elever, lærere, skoleinspektører samt de uddannelsesinstitutioner, som modtager eleverne efter folkeskolen.

Nærværende rapport omhandler den del af den samlede evaluering af afgangsprøverne, som vedrører elevernes oplevede erfaringer med afgangsprøverne. Den er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse blandt elever, som har gennemført folkeskolens afgangsprøver, og som nu er førsteårselever på en ungdomsuddannelse.

1.1 Formål med undersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen blandt eleverne skal indgå som et element i dokumentationen i forbindelse med EVAs evaluering af folkeskolens afgangsprøver i 9. klasse. Den har til formål at afdække elevernes oplevede erfaringer med afgangsprøverne i folkeskolen samt prøvernes betydning for ungdomsuddannelsesforløbet. Derudover skal undersøgelsen belyse elevernes syn på de studiekompetencer, de har fået med fra folkeskolen til deres nuværende ungdomsuddannelse. Studiekompetencer forstås her bredt, som faglige samt sociale og personlige kompetencer, som gør det muligt at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Grundstammen i spørgeskemaundersøgelsen er de elever, som har gået på én af de 11 udvalgte skoler, som var involveret i selvevalueringen. Herudover inddrages besvarelser fra elever fra andre skoler i hele landet, for at opnå en større statistisk sikkerhed for konklusioner på landsplan.

Spørgeskemaundersøgelsens resultater skal supplere selvevalueringerne på de 11 udvalgte folkeskoler og således dække elevernes synsvinkel på afgangsprøverne.

1.2 Målgrupper for undersøgelsen

Målgruppen i undersøgelsen er elever, som har forladt folkeskolen efter 9. klasse i 2001, som har gennemført folkeskolens afgangsprøver i 2001, og som nu går på første år af én af følgende ungdomsuddannelser:

- Det almene gymnasium – sproglig linje
- Det almene gymnasium – matematisk linje
- HF
- HHX
- HTX
- Erhvervsuddannelse:
 - Teknologi og kommunikation
 - Bygge og anlæg
 - Håndværk og teknik
 - Fra jord til bord
 - Mekanik, transport og logistik
 - Service
 - Merkantil

Dermed indgår elever, som fortsatte i 10. klasse, eller som gik på en privat- eller friskole ikke i målgruppen.

1.3 Undersøgelsens gennemførelse og datagrundlag

EVA har leveret et udtag på de elever, som har gået på de 11 udvalgte selvevalueringskoler. Dette udtag bestod af 148 elever.

Herudover har EVA leveret et udtag på 269 tilfældigt udvalgte folkeskoler fordelt over hele landet. DMA har herefter tilfældigt udvalgt og kontaktet 100 af disse skoler, for at få et udtag af de elever, som opfylder kriterierne i forhold til deltagelse i denne undersøgelse. Af disse 100 skoler svarede 62 skoler fra i alt 51 kommuner indenfor den nødvendige tidsfrist. Disse skoler leverede et udtag på i alt 666 elever.

Alt i alt opnåedes herved et samlet udtag på 814 elever. Heraf var det muligt at fremskaffe adresser indenfor Danmarks grænser for de 769 elever. Grundlaget for spørgeskemaundersøgelsen er således 769 respondenter, hvoraf de 137 har gået på én af de 11 skoler, som har

deltaget i selvevalueringen, mens de resterende 632 har gået på andre skoler rundt omkring i landet.

DMA har i samarbejde med EVA udarbejdet et spørgeskema til eleverne. For at kvalitets-sikre spørgeskemaet blev der gennemført en pilottest blandt repræsentanter fra målgrup-pen. Pilottesten blev gennemført som et fokusgruppeinterview. Deltagerne blev rekrutteret fra ungdomsuddannelsesinstitutioner i Århus, således at alle de ovennævnte ungdomsud-dannelser blev repræsenteret. Forud for fokusgruppeinterviewet fik hver af de 12 deltagere tilsendt det spørgeskema, som skulle testes. Deltagerne blev bedt om at udfylde og løbende vurdere spørgeskemaet, inden de mødte op til fokusgruppeinterviewet.

Samtlige 12 pilottestdeltagere mødte op, og den engagerede diskussion resulterede i enkel-te rettelser af spørgeskemaet.

Det blev i samråd med EVA besluttet, at lægge spørgeskemaet ud på internettet. Målgrup-pen bestående af førsteårselever på ungdomsuddannelser har et godt kendskab til og god adgang til internettet. Det var håbet, at man derved ville opnå en højere svarprocent. Det blev dog samtidig besluttet, at respondenterne skulle have valgfrihed mellem et elektronisk og et papirbaseret spørgeskema.

De 769 respondenter fik således tilsendt både et unikt kodeord til det internetbaserede spørgeskema, samt en papirudgave af spørgeskemaet og en svarkuvert. Der blev gennem-ført to målrettede rykkerprocedurer mod de elever, som endnu ikke havde besvaret hverken på internettet eller i papirudgaven.

Ved afslutningen af dataindsamlingen havde 273 respondenter valgt at besvare spørgeske-maet i papirudgaven, og 194 havde besvaret skemaet på internettet. Med samlet 467 besva-relser ligger svarprocenten på 61. Dette er tilfredsstillende for denne målgruppe, især i be-tragtning af, at dataindsamlingen foregik op til eksamensperioden på ungdomsuddannel-serne. Omvendt kan fordelingen af besvarelser på nettet og i papirudgaven virke en smule overraskende. Således har kun godt 40% foretrukket det internetbaserede spørgeskema frem for papirudgaven. Det var forventet, at denne andel var højere, i og med at målgrup-pen generelt har en god adgang til internettet.

En nærmere analyse af deltagere og ikke-deltagere viser, at 67% af pigerne har svaret på spørgeskemaet, mens det kun gælder for 55% af drengene. Svarprocenten varierer lidt mel-lem ungdomsuddannelserne. Således har 77% af eleverne fra det almene gymnasium be-

svaret spørgeskemaet, mens tallene for HHX og HTX er hhv. 63% og 67%. Kun 35% af de udtrukne førsteårselever på erhvervsuddannelserne har valgt at besvare spørgeskemaet.

Da kun et mindre antal af besvarelserne (78) stammer fra elever, som har gået på én af de udvalgte 11 selvevalueringsskoler, er det blevet besluttet at beskrive elevernes oplevede erfaringer med folkeskolernes afgangsprøve ud fra samtlige besvarelser (467). På den måde opnås en større sikkerhed i konklusionerne. For ikke at flytte det oprindelige fokus væk fra selvevalueringsskolerne, vil det blive kommenteret, hvis besvarelserne fra eleverne fra én af de 11 skoler adskiller sig fra undersøgelsen på landsplan.

I databehandlingen er der kun medtaget svar, hvor respondenterne har taget stilling. Således indgår der ikke ubesvarede eller ved ikke-svar. Alle nævnte sammenhænge i rapporten er statistisk signifikante.

1.4 Rapportens opbygning

I nærværende kapitel beskrives indledningsvis baggrunden og datagrundlaget for undersøgelsen. Kapitel 2 sammenfatter evalueringens resultater.

Kapitel 3 giver en kort beskrivelse af respondenterne og deres baggrund. I kapitel 4 gennemgås afgangsprøver i og bedømmelsen af henholdsvis prøvefag og ikke-prøvefag samt prøvernes betydning. I kapitel 5 beskrives prøvernes betydning for den daglige undervisning og fagenes status. Endelig gennemgår kapitel 6 de faglige og personlige kompetencer, som respondenterne har opnået i folkeskolen.

2 Sammenfatning af de væsentligste resultater

Hovedkonklusionen på evalueringen af elevernes oplevede erfaringer med folkeskolens afgangsprøver må være, at respondenterne oplever, at afgangsprøverne i en vis grad påvirker både dem selv og undervisningen. Selvom lærerens indsats i undervisningen af et flertal af respondenterne ikke vurderes at være påvirket af, om der er tale om et prøvfag eller ej, oplever store grupper af respondenter, at der i prøvfag er mere hjemmearbejde og flere test og prøveopgaver end i ikke-prøvfag. En stor gruppe af respondenter mener ligeledes, at de forberedte sig mere til prøvfag end til ikke-prøvfag. Således ydede et flertal af respondenterne også mere i prøvfag. Et flertal af respondenter mener, at karaktererne fra afgangsprøverne har betydning for optagelsen på ungdomsuddannelsen, derfor kan det ikke overraske, at et flertal også mener, at prøverne er stressende. Alligevel koncentrerer et flertal sig ikke kun om prøvestoffet i den daglige undervisning.

Hvis man ser på fagenes status, er det tydeligt, at prøvfagene vurderes vigtigere end ikke-prøvfagene. Det gælder både, når respondenterne skal angive de tre vigtigste fag, og når de skal vurdere fagenes betydning for ungdomsuddannelsen. De tre suverænt vigtigste fag i folkeskolen er dansk, matematik og engelsk. Prøvfagene dansk og matematik bliver vurderet som vigtige for ungdomsuddannelserne, hvorimod ikke-prøvfagene geografi, biologi og historie tillægges en noget lavere betydning.

En stor gruppe af respondenter ønsker ikke at karakteren ved afgangsprøverne skal stå alene. Den skal i stedet suppleres af en mundtlig udtalelse ved de mundtlige prøver, og af en skriftlig udtalelse ved de skriftlige prøver. Eleverne fra de 11 selvevalueringskoler mener i højere grad end de øvrige respondenter, at karakteren kan stå alene. Projekt opgaven bør ifølge en stor gruppe af respondenter bedømmes med både en karakter, en skriftlig og en mundtlig udtalelse. Mens et flertal af respondenterne gerne ser årskarakterer i ikke-prøvfagene geografi, biologi og historie, ønsker kun få af dem indført afgangsprøver i disse fag. Eleverne fra de 11 selvevalueringskoler ønsker i mindre grad end de øvrige respondenter indført årskarakterer i ikke-prøvfag.

Endelig mener et flertal af respondenterne, at de har opnået en del faglige og andre kompetencer i folkeskolen. Således mener flertallet, at de har lært nok dansk og matematik til at kunne følge med i undervisningen på deres nuværende ungdomsuddannelse. For ikke-prøvfagene biologi, geografi og historie gælder, at respondenterne deler sig i næsten to lige store grupper: Den ene halvdel har lært nok, mens den anden halvdel af respondenterne ikke lærte nok i disse tre fag. Et stort flertal af respondenterne mener, at de i folkeskolen

har opnået en række andre kompetencer end de rent faglige. Alligevel ville en række respondenter gerne have lært mere, især når det gælder at arbejde under pres, forberede sig hjemme, vurdere og udvælge information samt at stille kritiske spørgsmål til det faglige indhold af undervisningen.

Udover de nævnte forskelle i forhold til bedømmelsen af prøverne og indførelsen af årskarakterer i ikke-prøvefag er der ingen forskelle mellem respondenterne fra de 11 udvalgte selvevalueringskoler og de øvrige respondenter.

3 Respondenterne

3.1 Baggrundsdata

Alt i alt 471 respondenter har valgt at svare på spørgeskemaet. Der er en lille overvægt af piger. Således er der 53% piger og 47% drenge.

59% af respondenterne går på det almene gymnasium, mens 20% er i færd med at gennemføre HHX. 8% går på HTX og 13% tager en erhvervsuddannelse. Ifølge Undervisningsministeriet var tilgangen af elever fra 9. klasse til ungdomsuddannelserne pr. 15.3.2001 på i alt 17934 elever. Heraf startede 55% på en alment gymnasial uddannelse, 11% på HHX, 6% på HTX og 28% på en erhvervsuddannelse. Erhvervsuddannelserne er således underrepræsenteret i stikprøven i forhold til populationen, mens HHX er overrepræsenteret. Der er blevet kontrolleret for påvirkning af data på den baggrund, men pga. meget små forskelle mellem resultaterne fra det vægtede og fra det uvægtede datasæt er det besluttet at anvende uvægtede data i det følgende.

Stort set samtlige respondenter (mellem 96 % og 99%) angiver, at de har gennemført afgangsprøverne i dansk, matematik, engelsk og fysik/kemi. 90% har gennemført afgangsprøven i tysk, mens 9% har gået til afgangsprøve i fransk. Samlet set har hovedparten (87%) af respondenterne gået til afgangsprøver i 5 fag. 7% har gennemført 4 afgangsprøver, mens 3% har gået til afgangsprøve i hhv. 6 og 3 prøvofag. Der er ingen væsentlige forskelle på kønnene, når det gælder antallet af prøvofag. Der er ligeledes heller ikke væsentlige forskelle mellem respondenterne fra forskellige ungdomsuddannelser, dog har eleverne på erhvervsuddannelser generelt ikke været til helt så mange afgangsprøver, som de øvrige respondenter.

441 respondenter har valgt at svare på spørgsmålet om deres årskarakterer. Inddelingen af besvarelserne i kvartiler fremgår af nedenstående figur.

Årskarakterer, inddeling i kvartiler				
	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
Interval	8,5 eller derunder	8,6 til og med 9,1	9,2 til og med 9,5	Over 9,5

n = 441

Gennemsnittet er 9,0.

Mens kvartilen med respondenter med de laveste årskarakterer for mere en to tredjedels vedkommende består af drenge, består kvartilen med de højeste årskarakterer omvendt for to tredjedels vedkommende af piger. Når det gælder ungdomsuddannelser, består gruppen af respondenter med de højeste karakterer for mere en tre fjerdedels vedkommende af elever fra det almene gymnasium. Respondenter, som på nuværende tidspunkt går på HHX, HTX eller en erhvervsuddannelse er omvendt overrepræsenteret blandt grupperne med de laveste årskarakterer.

442 respondenter har valgt at svare på spørgsmålet om deres prøvekarakterer. Inddelingen af besvarelserne i kvartiler fremgår af nedenstående figur.

Prøvekarakterer, inddeling i kvartiler				
	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
Interval	8,5 eller derunder	8,6 til og med 9,1	9,2 til og med 9,6	Over 9,6

n = 442

Gennemsnittet er 9,0.

Der er ikke helt så stor forskel mellem kønnene, når det gælder prøvekaraktererne, som det var tilfældet med årskaraktererne. Gruppen af respondenter med de laveste prøvekarakterer består således for lige knap 60% vedkommende af drenge, mens gruppen af respondenter med de højeste prøvekarakterer for mere end 60% vedkommende består af piger. Når det gælder ungdomsuddannelse, er der en stor overrepræsentation af respondenter fra det almene gymnasium i gruppen med de højeste prøvekarakterer. Hele 86% i denne gruppe er elever fra det almene gymnasium, hvilket ikke lader meget plads tilbage til de øvrige ungdomsuddannelser i denne gruppe. Respondenterne fra HHX og HTX fordeler sig til gengæld jævnt (hhv. mellem 22% og 26% og mellem 7% og 12%) i de tre nederste kvartiler stort set svarende til deres andel af stikprøven. Gruppen af respondenter med de laveste prøvekarakterer består for over en tredjedels vedkommende (35%) af elever på erhvervsuddannelser.

7 ud af 10 respondenter har ikke fået karakterpenge, da de gik i folkeskolen. 17% fik sjældent karakterpenge, mens hhv. 8% fik det ofte og 4% fik det altid. Der er ikke markante forskelle mellem kønnene. Der er dog en lille overrepræsentation af piger blandt dem, som

modtog karakterpenge i folkeskolen. På samme måde dominerer eleverne fra det almene gymnasium grupperne af respondenter, som modtog karakterpenge, også udover deres andel af stikprøven.

For stort set alle respondenter (96%) havde det ingen betydning, om de fik karakterpenge eller ej.

4 Afgangsprøver og bedømmelser

4.1 Prøvefag og den obligatoriske projektopgave

Respondenterne blev bedt om at angive, hvordan de synes, folkeskolens afgangsprøver i 9. klasse burde bedømmes. De havde mulighed for at vælge en eller flere af følgende bedømmelsesformer:

- Med karakter
- Med en skriftlig udtalelse
- Med en mundtlig udtalelse

Nedenfor er besvarelsene for de enkelte fag gengivet i tabelform.

Respondenternes holdning til hvordan folkeskolens afgangsprøver i 9. klasse burde bedømmes (i %)									
	Alene med en karakter	Alene med en skriftlig udtalelse	Alene med en mundtlig udtalelse	Både med karakter og skriftlig udtalelse	Både med karakter og mundtlig udtalelse	Både med skriftlig og mundtlig udtalelse	Med karakter samt skriftlig og mundtlig udtalelse	I alt	n
Skriftlig dansk	25	3	1	52	11	2	6	100	464
Mundtlig dansk	17	1	5	11	53	3	10	100	462
Skriftlig matematik	37	2	1	41	12	2	5	100	465
Mundtlig matematik	19	2	5	11	51	3	9	100	464
Fysik / kemi	22	3	4	14	47	2	8	100	457
Engelsk	19	1	5	12	51	2	9	100	461
Tysk	19	3	5	11	52	2	9	100	444
Fransk	22	2	5	9	48	3	11	100	269

Som det fremgår af ovenstående tabel, tegner der sig et forholdsvis entydigt billede af, at respondenterne mener, at karakterer enten bør ledsages af en mundtlig eller en skriftlig udtalelse. Ved de skriftlige prøver bør karakteren suppleres med en skriftlig udtalelse, mens karakteren ved de mundtlige prøver bør suppleres med en mundtlig udtalelse. Således mener 52% af respondenterne, at de skriftlige prøver i dansk bør bedømmes både med en karakter og en skriftlig udtalelse. For skriftlige matematik er tallet 41%. For de mundtlige prøver i dansk og matematik samt for de resterende prøvefag svinger dette tal mellem 9% og 14%. Her ønsker en stor del af respondenterne i stedet en karakter sammen med en mundtlig udtalelse. Mellem 47% og 53% af respondenterne er af den holdning. For skriftlig dansk og matematik er tallene hhv. 11% og 12%.

Mellem 17% og 25% af respondenterne mener, at alle prøver alene bør bedømmes med en karakter. Skriftlig matematik udskiller sig her, idet 37% af respondenterne mener, at faget alene bør afsluttes med en karakter.

Drengene vil i højere grad end pigerne bedømmes kun af karakterer. Pigerne vil omvendt i højere grad end drengene gerne have karakteren suppleret med en skriftlig udtalelse.

Respondenter på erhvervsuddannelser og HTX mener i højere grad, at karakteren kan stå alene, mens især elever fra det almene gymnasium hellere vil have karakteren suppleret med en skriftlig udtalelse.

Når man ser på respondenternes karakterer, viser der sig ligeledes interessante forskelle. Jo højere års- eller prøvekaraktergennemsnit, respondenterne har fået, desto mindre ønsker de, at prøvekaraktererne skal stå alene. I stedet ønsker de dem suppleret med en skriftlig udtalelse.

Sammenlignes besvarelser fra eleverne fra de 11 udvalgte selvevalueringsskoler med eleverne fra de øvrige skoler, viser det sig, at eleverne fra selvevalueringsskolerne generelt set i højere grad mener, at karakteren kan stå alene. Deres besvarelser fremgår af nedenstående tabel.

Selvevalueringsskolernes elevers holdning til hvordan folkeskolens afgangsprøver i 9. klasse burde bedømmes (i %)									
	Alene med en karakter	Alene med en skriftlig udtalelse	Alene med en mundtlig udtalelse	Både med karakter og skriftlig udtalelse	Både med karakter og mundtlig udtalelse	Både med skriftlig og mundtlig udtalelse	Med karakter samt skriftlig og mundtlig udtalelse	I alt	n
Skriftlig dansk	31	3	3	46	10	3	5	100	78
Mundtlig dansk	27	0	3	13	40	3	15	100	78
Skriftlig matematik	47	0	1	30	13	1	8	100	78
Mundtlig matematik	26	1	4	12	42	3	13	100	78
Fysik / kemi	30	1	4	13	41	1	10	100	78
Engelsk	27	0	4	14	41	1	13	100	78
Tysk	25	3	3	13	43	1	12	100	75
Fransk	30	2	4	12	36	2	14	100	50

Respondenterne har en anden holdning til bedømmelsen af den obligatoriske projektopgave. Her mener 43%, at en bedømmelse med både en karakter, en skriftlig og en mundtlig

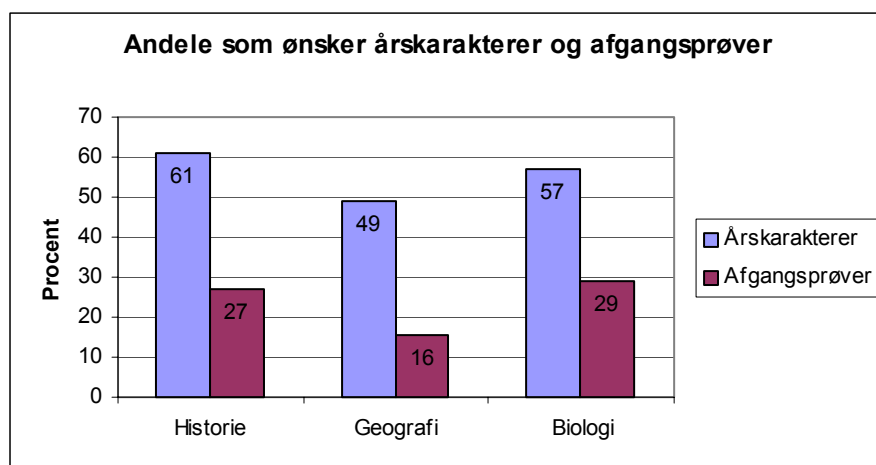
udtalelse ville være det bedste. 30% vil gerne have en karakter og en skriftlig udtalelse, mens 11% gerne vil have en karakter og en mundtlig udtalelse.

Igen er der forskelle mellem kønnene, idet drengene i højere grad end pigerne mener, at karakteren kan stå alene. Pigerne vil gerne have suppleret karakteren med en skriftlig udtalelse. Der er ingen signifikante forskelle på respondenter fra de forskellige ungdomsuddannelser. Jo lavere prøvekarakterer respondenterne har, desto mere tilbøjelige er de til at mene, at den obligatoriske projektopgave kun skal bedømmes med en karakter. Til gengæld er der ingen signifikante sammenhænge, når det gælder respondenternes årskarakterer.

Der er ingen forskelle mellem besvarelser fra eleverne fra de 11 selvevalueringskoler på den ene side og fra de øvrige elever på den anden side.

4.2 Ikke-prøvefag

Som det fremgår af nedenstående figur er der forskelle i respondenternes vurdering af, om de nuværende ikke-prøvefag skal bedømmes med en årskarakter, samt om de bør afsluttes med en afgangsprøve.

n = historie 437, geografi 433, biologi 436

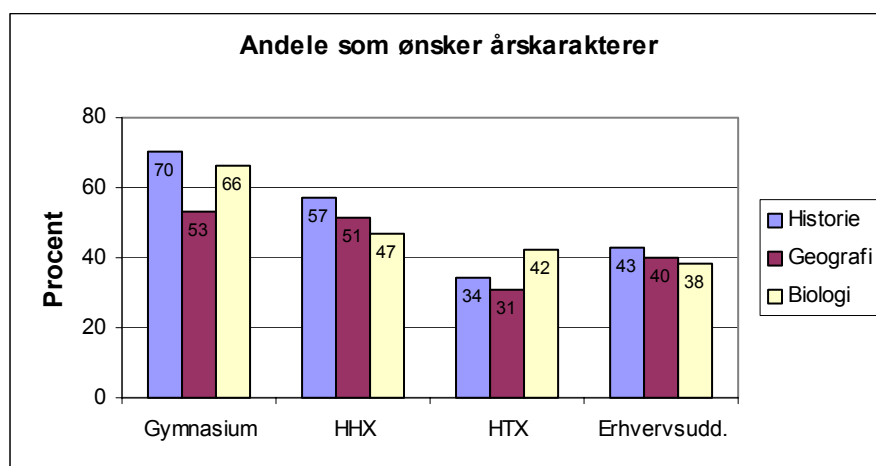
Mens hhv. 61% og 57% mener, at historie og biologi bør bedømmes med en årskarakter, er lige under halvdelen af respondenterne af den mening, at der bør gives årskarakterer i geografi.

En noget lavere andel af respondenter kunne tænke sig, at der blev indført afgangsprøver i de tre ikke-prøvefag. Der er dog forskelle mellem fagene, når det gælder respondenternes

holdninger til, om fagene bør afsluttes med en afgangsprøve. Således ønsker hhv. 29% og 27% en afgangsprøve i biologi og historie, mens kun 16% mener, at geografi bør afsluttes med en afgangsprøve.

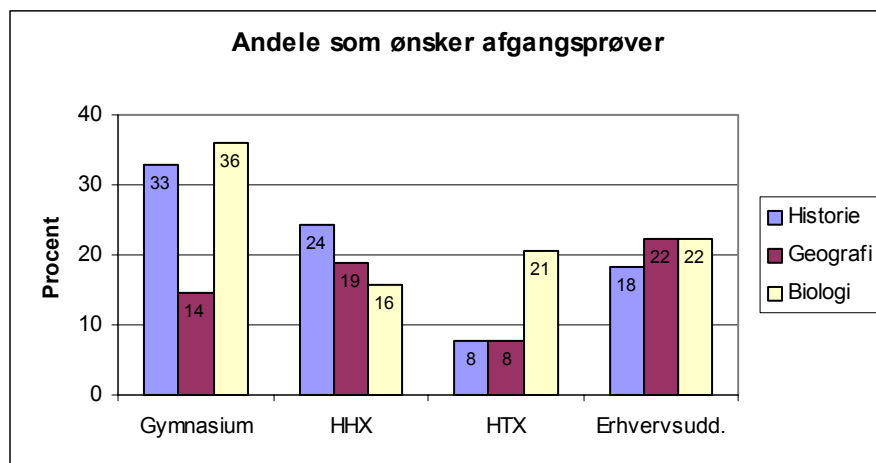
Ingen respondenter har geografi på første år af ungdomsuddannelsen, hvilket kan være forklaringen på den lave andel af respondenter (i forhold til de to øvrige ikke-prøvefag), som mener, at faget skal afsluttes med hhv. årskarakterer og/eller afgangsprøver.

Der er ingen signifikante forskelle mellem kønnene og ungdomsuddannelserne i disse spørgsmål. Til gengæld vil eleverne fra det almene gymnasium - som det fremgår af nedenstående figur - i højere grad end respondenterne på de øvrige ungdomsuddannelser have en årskarakter i fagene. Respondenterne med høje årskarakterer vil i højere grad end respondenterne med lavere årskarakterer have indført årskarakterer i de tre ikke-prøvefag.

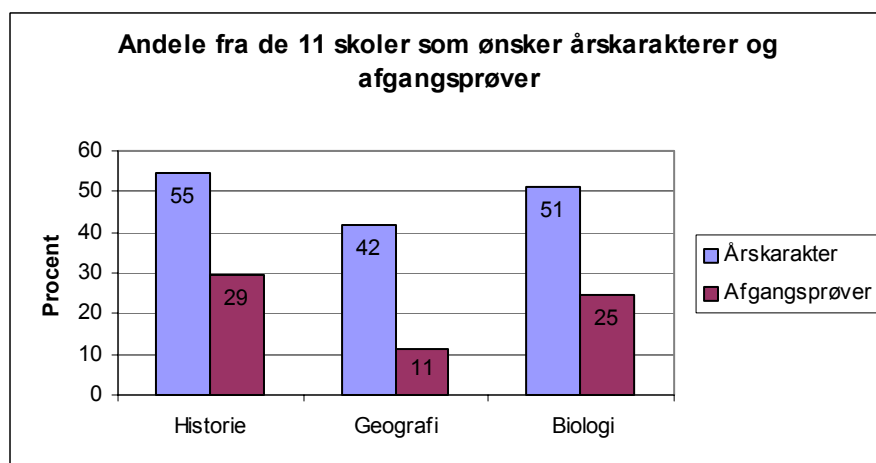
n = gymnasium 260, HHX 83, HTX 38, erhvervsuddannelser 55

Når det gælder afgangsprøverne er det lige omvendt. Her ser en større andel af drengene end af pigerne gerne, at der indføres afgangsprøver i hhv. historie og geografi. Mens elever fra det almene gymnasium i højere grad end andre elever ønsker afgangsprøver i historie og biologi, er billedet – som det fremgår af nedenstående figur - mere broget, når det gælder geografi. Der er ingen signifikante forskelle i spørgsmålet, når det gælder respondenternes års- eller prøvekarakterer.

n = gymnasium 250, HHX 82, HTX 39, erhvervsuddannelser 54

Sammenlignes besvarelserne fra hhv. eleverne fra de 11 udvalgte selvevalueringsskoler og de øvrige elever, viser det sig, at færre af eleverne fra selvevalueringsskolerne mener, at man skal have årskarakterer i ikke-prøvefagene. Derimod er der ikke entydige forskelle mellem vurderingerne af afgangsprøverne.

n = historie 77, geografi 74, biologi 76

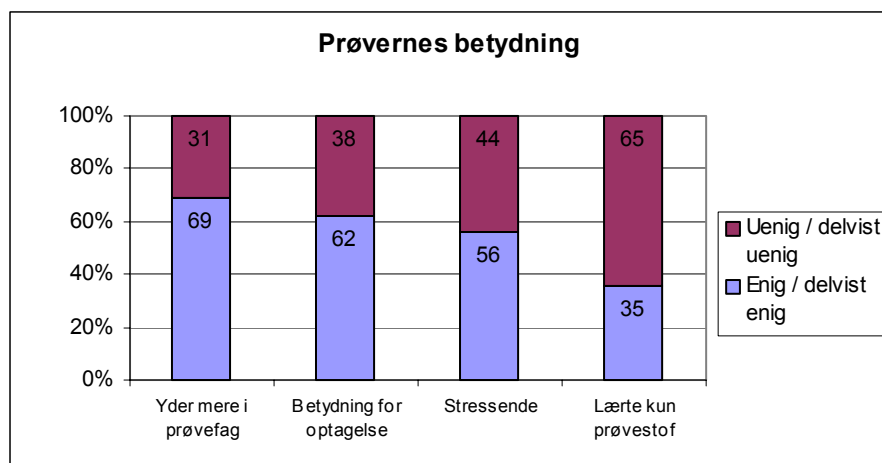
4.3 Prøvernes betydning

Respondenternes besvarelser af spørgsmålene omkring afgangsprøvernes betydning viser interessante forskelle, som det fremgår af nedenstående figur. Knap 69% af respondenterne angiver, at de yder mere i fag, som afsluttes med en prøve end i andre fag. Der er ingen forskelle mellem kønnene, ungdomsuddannelserne, eller respondenter med forskellige karakterer.

Selvom så mange åbenbart yder mere i prøvafag, mener godt hver tredje (35%), at de kun lærte den del af stoffet i de enkelte prøvafag, som de skulle bruge til afgangsprøven. Der er ingen signifikante kønsforskelle. Derimod skiller respondenterne på erhvervsuddannelserne sig ud, idet omkring halvdelen af dem kun lærer prøvestoffet. Det er ligeledes respondenter med lavere karakterer, som i højere grad koncentrerer sig om prøvestoffet.

Et flertal af respondenterne (62%) er af den opfattelse, at karaktererne ved afgangsprøverne har betydning for optagelsen på ungdomsuddannelserne. Det er i høj grad pigerne og eleverne fra det almene gymnasium, som er af den opfattelse. Dette er bemærkelsesværdigt, idet karaktererne kun i begrænset omfang reelt afgør dimittendernes egnethed til ungdomsuddannelsen. Der er ingen entydige forskelle på besvarelserne mellem respondenter med forskellige karaktersnit.

Mere end halvdelen (56%) af respondenterne mener, at afgangsprøverne er stressende. Her er det en lidt højere andel af pigerne og respondenter på erhvervsuddannelser, som er af den opfattelse. Omvendt har respondenterne med de højere prøvekarakterer et mere afslappet forhold til afgangsprøverne og mener således ikke, at de er så stressende som de øvrige respondenter.

n = yder mere 460, betydning 443, stressende 463, prøvestof 457

Besvarelserne fra eleverne fra de 11 selvevalueringskoler adskiller sig ikke fra besvarelserne fra de øvrige respondenter.

Respondenterne fik mulighed for at uddybe deres besvarelser i forhold til betydningen af folkeskolens afgangsprøver og betydningen af bedømmelsen ved prøverne og ved projekt-opgaven. Nedenfor er angivet nogle typiske eksempler:

- En karakter fortæller, hvor god eller dårlig din besvarelse er, en udtalelse fortæller, hvad du kunne have gjort bedre
- Man skal både have en skriftlig og mundtlig bedømmelse, da man er nervøs, når man får en begrundelse for karakteren, og måske får man ikke fat i det hele
- Jeg synes, det vil være meget bedre, hvis man kom op i de fleste fag og får en skriftlig udtalelse
- Jeg synes, det er stressende, at man bliver dømt på små 25 min. Eller en skriftlig eksamen. Bedøm hellere på hele året - det vil også gøre folk mere seriøse med skolegangen
- Min karakter har svinget, alt efter hvilken lærer jeg har haft
- Jeg tror, at man tager undervisningen mere seriøst, hvis man skal til prøve i det
- Til de mundtlige eksaminer var jeg meget usikker på mig selv og meget nervøs. Men tværtimod gik projektopgaven godt, men der var jeg også sammen med to andre! Det styrker selvtilliden lidt, og det virker mere spændende
- Jeg mener ikke, at man behøver at have afgangsprøve i dybt underprioriterede fag (biologi, historie og geografi er underprioriterede af folkeskolelærerne)
- Jeg tror, det er vigtigt at få prøvet en eksamen, inden man forlader folkeskolen, så man ved, hvor man står...om man er i stand til at klare den valgte videre uddannelse

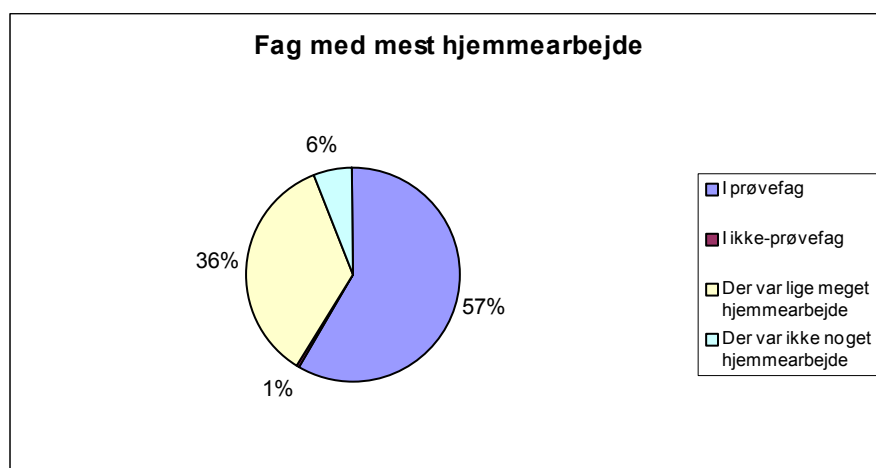
4.4 Opsummering

En stor gruppe af respondenter mener, at skriftlige prøver skal bedømmes med både en karakter og en skriftlig udtalelse, mens karaktererne ved de mundtlige afgangsprøver - som det allerede sker mange steder på skolerne - bør suppleres med en mundtlig udtalelse. Eleverne fra de 11 selvevalueringsskoler mener i højere grad end de øvrige respondenter, at karakteren kan stå alene. En stor gruppe af respondenter mener, at projektopgaven bør bedømmes med en karakter samt en mundtlig og en skriftlig bedømmelse, mens en lidt mindre gruppe mener, at projektopgaven bør bedømmes med en karakter og en skriftlig udtalelse. Et flertal af respondenter vil gerne have årskarakterer i historie og biologi, mens lige omkring halvdelen ønsker årskarakter i geografi. Eleverne fra de 11 selvevalueringsskoler ønsker i mindre grad end de øvrige respondenter årskarakterer i ikke-prøvefag. Kun ganske få respondenter vil have indført afgangsprøver i de tre ikke-prøvefag. Eleverne fra de 11 selvevalueringsskoler ønsker i mindre grad end de øvrige respondenter årskarakterer i ikke-prøvefag. Et flertal af respondenter yder mere i prøvefag, ligesom et flertal mener, at prøverne har betydning for optagelsen på ungdomsuddannelsen. Ligeledes mener et flertal, at prøverne er stressende. Omvendt mener et flertal ikke, at de kun lærer prøvestoffet i et fag.

5 Den daglige undervisning og fagenes status

5.1 Sammenligning af prøfefag og ikke-prøfefag

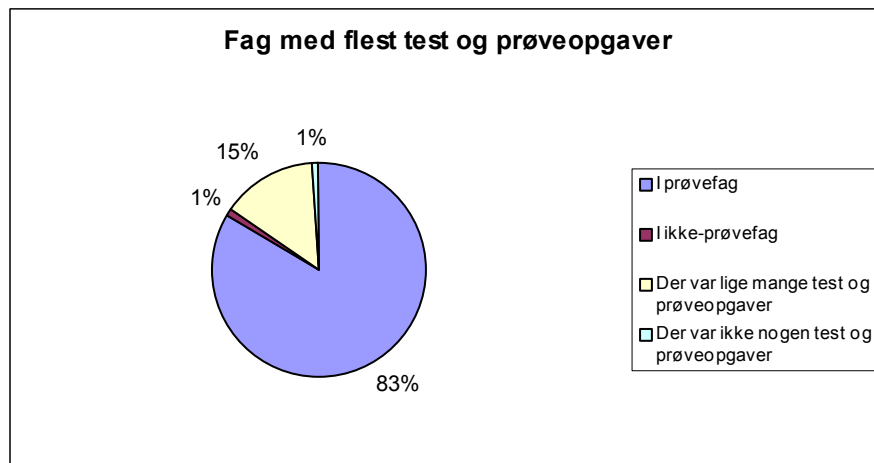
Som det fremgår af nedenstående figur, oplevede et flertal på 57% af respondenterne, at der var mest hjemmearbejde i prøfefagene. Kun en enkelt procent mente, at det var tilfældet i ikke-prøfefag, mens 36% oplevede, at der var lige meget hjemmearbejde i prøfefag og ikke-prøfefag.

n = 442

Lidt flere drenge end piger (62% mod 55%) mener, at der var mest hjemmarbejde i prøfefag, mens lidt flere piger end drenge (41% mod 30%) mener, at der var lige meget hjemmearbejde. Der er ingen signifikante forskelle på besvarelserne i forhold til ungdomsuddannelse. Forskellene i opfattelsen af arbejdspresset kan i visse tilfælde sandsynligvis føres tilbage til forskelle i pligtopyldelse. Således vil de mere pligtopyldende elever føle et ligeligt pres af hjemmearbejde, mens de mindre pligtopyldende nok vil koncentrere deres indsats omkring prøfefagene.

Når det gælder fag med flest test og prøveopgaver, er der endnu mindre tvivl blandt respondenterne. Hele 83% mener således, at der var flest test og prøveopgaver i prøfefag, mens 15% oplevede, at der var lige mange i prøfefag og ikke-prøfefag.

n = 441

Der er ikke signifikante forskelle mellem forskellige grupper af respondenter i dette spørgsmål.

Af figuren nedenfor fremgår, at elevindflydelsen opleves større i ikke-prøfefag end i prøfefag. Således oplevede 16% af respondenterne, at elevernes indflydelse var størst i prøfefag, mens 26% mener, at den var størst i ikke-prøfefag. For lige godt halvdelen af respondenterne var indflydelsen lige stor i prøfefag og ikke-prøfefag. 7% af respondenterne mener ikke, at de havde indflydelse på undervisningen overhovedet.

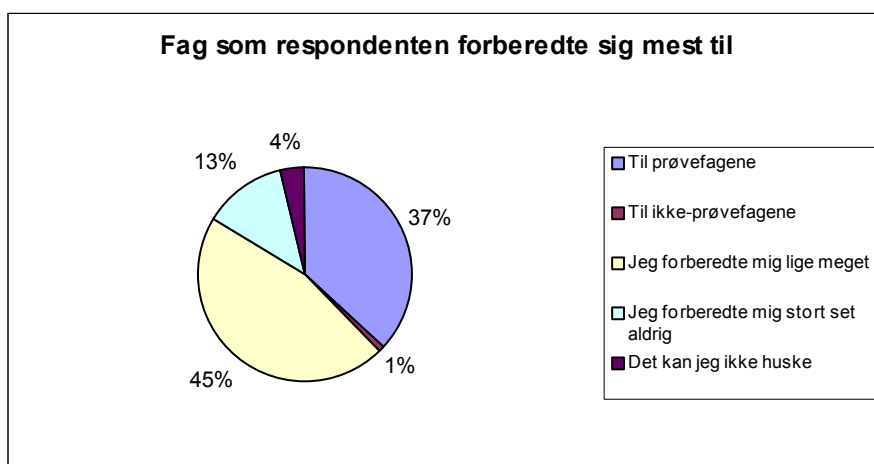
n = 424

Flere af drengene (34%) end af pigerne (20%) mener, at der var størst elevindflydelse i ikke-prøfefag. I stedet mener 59% af pigerne, at der ikke var forskel på indflydelsen. For drengene er tallet 41%. Der er ingen entydige forskelle mellem ungdomsuddannelserne. Jo

højere årskarakterer respondenterne har fået, desto mindre vurderer de indflydelsen i prøvefag.

Respondenterne er blevet spurgt om, hvorvidt der var forskel på hvor meget de forberedte sig til undervisningen i et prøvefag og et ikke-prøvefag. Som det fremgår af nedenstående figur, angiver 37%, at de forberedte sig mest til prøvefag, mens kun 1% forberedte sig mest til ikke-prøvefag. Lidt under halvdelen af respondenterne forberedte sig lige meget til prøvefag og ikke-prøvefag. Endelig forberedte 13% sig stort set aldrig til undervisningen, mens 4% ikke husker det mere.

Besvarelsene af dette spørgsmål er således forskellig fra besvarelsene af spørgsmålet omkring faget med mest hjemmearbejde ovenfor. Det er ligeledes værd at notere sig, at respondenternes svar omkring, hvilke fag, de forberedte sig mest til, ikke helt er i overensstemmelse med deres svar i forbindelse med fagenes betydning for undervisningen i afsnit 4.3. Her svarede 69%, at de ydede mere i prøvefag end i ikke-prøvefag.

n = 467

Lidt flere af drengene (41%) end af pigerne (34%) forberedte sig mest til prøvefagene. Igen oplevede et flertal af pigerne (54%) ikke nogen forskel på prøvefagene og ikke-prøvefagene. For drengene er dette tal 37%. Der er ingen entydige forskelle på ungdomsuddannelserne, dog angiver færre elever på det almene gymnasium (33%) end på de andre ungdomsuddannelser (41-44%), at de forberedte sig mest til prøvefagene. Flere eleverne på det almene gymnasium (49%) og på HHX (50%) end på de øvrige uddannelser (33-35%) forbereder sig lige meget til prøvefagene og ikke-prøvefagene. Flere respondenter på HTX (26%) end på de øvrige ungdomsuddannelser (3%-15%) har angivet, at de ikke forberedte

sig overhovedet. Der er ingen entydige forskelle, når det gælder respondenter med forskellige karaktergennemsnit.

De respondenter, som forberedte sig mest til enten prøvefag eller ikke-prøvefag blev efterfølgende spurgt, hvad der var grunden til forskellen i forberedelsens omfang. Der var mulighed for at afgive flere svar. Det skal her bemærkes, at kun tre respondenter forberedte sig mest til ikke-prøvefag, mens 173 forberedte sig mest til prøvefag. Af de samlede 176 respondenter angav 72%, at forskellen i forberedelsens omfang skyldtes, at der var tale om et prøvefag. Halvdelen (50%) svarede, at det var deres interesse for faget, mens 30% angav læreren som grunden til forskellen. 25% af respondenterne begrundede forskellen med, hvor meget tid de havde, mens 8% kom med andre grunde. Her blev der især lagt vægt på forskellen i arbejdspress og ønsket om gode prøveresultater, men også fagets status blev nævnt.

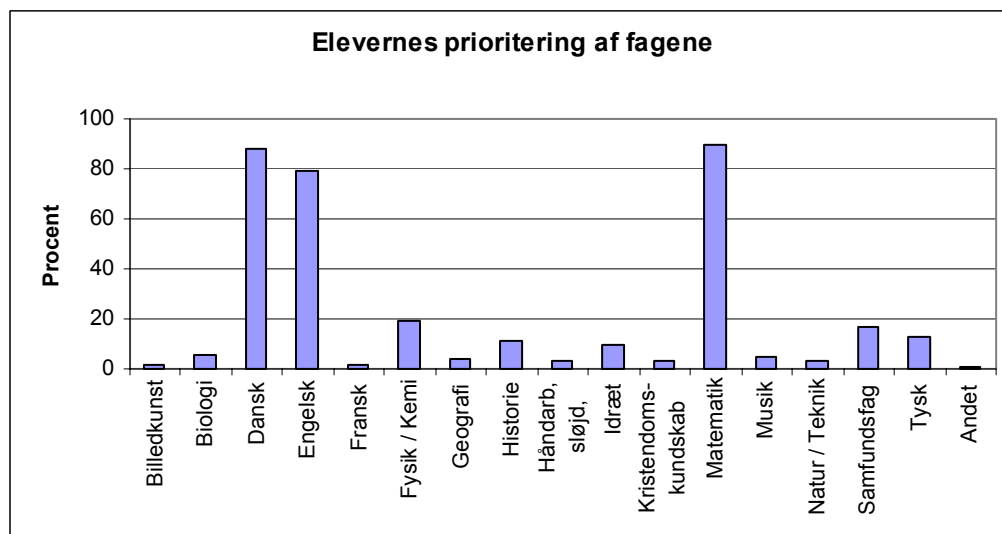
Sammenlignes besvarelserne fra eleverne fra de 11 selvevalueringsskoler med besvarelserne fra de øvrige respondenter, viser der sig interessante forskelle i forhold til det samlede billede. Knap halvdelen (46%) af eleverne fra selvevalueringsskolerne mener, at forskellene i forberedelsernes omfang skyldes læreren, mens 58% angiver deres egen interesse for faget som årsag.

Mens eleverne således i høj grad lader deres indsats påvirke af, om faget er et prøvefag eller ej, synes de ikke at opleve en entydig forskel på lærerens indsats. 43% mener, at lærerens indsats i undervisningen var større i de fag som skulle afsluttes med en prøve, mens 58% omvendt mener, at det ikke var tilfældet.

Der er ingen signifikante forskelle på kønnene, ungdomsuddannelserne eller forskellige karaktergennemsnit i begrundelsen af forskellen på forberedelsens omfang.

5.2 Prioritering af fagene

For at afgøre, hvilke fag der bliver prioriteret højest, blev respondenterne bedt om at angive de tre vigtigste fag i folkeskolen. Af figuren nedenfor fremgår, at der ikke er meget tvivl om de tre vigtigste fag i folkeskolen. Således mener 90% af respondenterne, at matematik er et af folkeskolens tre vigtigste fag, mens 88% nævner dansk, og 79% engelsk. Fysik/kemi kommer ind på en fjerdeplads med 20% skarp forfulgt af samfundsfag med 17%.

n = 467

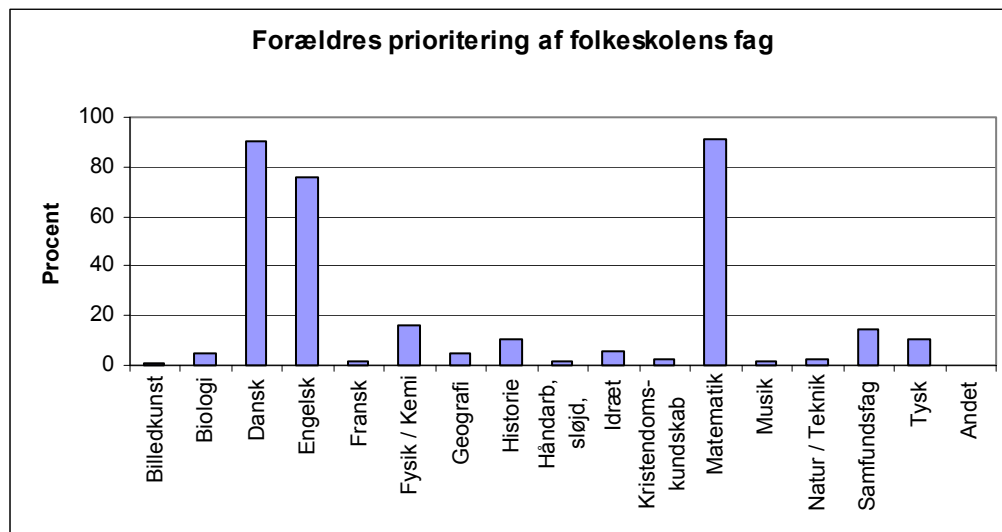
Der er ikke væsentlige forskelle på kønnene, når det gælder prioriteringen af de tre vigtigste fag. Det er dog interessant, at pigerne i beskedent omfang prioriterer engelsk højere end drengene (83% mod 76%), mens drengene prioriterer fysik/kemi og idræt en anelse højere end pigerne (hhv. 25% og 13% mod 15% og 7%). Der er ikke væsentlige forskelle mellem ungdomsuddannelserne, dog er det værd at notere sig, at hele 51% af respondenterne på HTX angiver fysik/kemi, som et af de tre vigtigste fag i folkeskolen, mens det – som tidligere nævnt - kun gælder for 20% af respondenterne som helhed. Det skyldes muligvis, at fysik/kemi har en større betydning på HTX end på de øvrige ungdomsuddannelser. Jo lavere karakter responderne har fået i års- eller prøvekarakter, desto højere prioriterer de idræt. Herudover er der ikke entydige forskelle mellem respondenter med forskellige karaktergennemsnit.

Respondenterne skulle ligeledes angive deres forældres prioritering af folkeskolens fag. Billedet er stort set det samme, som det fremgår af nedenstående figur. De tre vigtigste fag er også her matematik, dansk og engelsk.

91% af respondenterne mener, at matematik er ét af de tre vigtigste fag i folkeskolen for deres forældre. 90% nævner dansk, mens 76% nævner engelsk.

Ligheden med elevernes prioritering kan skyldes, at respondenterne tillægger forældre deres egne præferencer. På den anden side kunne man forestille sig, at eleverne er påvirket af forældrenes prioritering. Men det kan naturligvis også skyldes, at der vitterlig ikke er den store forskel i prioriteringen. Sammenhængene mellem respondenternes besvarelser om-

kring deres egen og forældrenes prioritering af fagene viser sig i hvert fald at være signifikante.

n = 462

Der er ingen forskelle mellem besvarelserne fra eleverne fra de 11 udvalgte selvevalueringsskoler på den ene side og besvarelserne fra de øvrige respondenter på den anden side.

Respondenterne havde mulighed for at uddybe deres besvarelser i forhold til prøvernes betydning for den daglige undervisning og for fagenes status. Nedenfor er angivet en række af de typiske kommentarer:

- Andre fag er gode til en afveksling, for det sociale osv
- De fag, man kommer op i, tager man mere seriøst. De andre fag er "legefag", hvor det mere gælder om at have det sjovt med at lære. De er ikke så koncentrerede og seriøse. Det synes jeg er i orden, for man bliver nødt til at prioritere
- Jo større interesse man selv har for et evt. prøvefag, og jo flere idéer til eksamenslæsning man kommer med, jo mere bliver læreren interesseret i at følge op på pensum
- Prøverne havde ikke nogen betydning i undervisningen, men det sidste halve år af 9. klasse
- Det er først i 9. klasse, man begynder at tænke over afgangsprøverne, så i alle de andre år kan intet mærkes. Men i 9. klasse bliver man lidt sporet ind på de eksamensfag, der måtte være
- Nogle lærere ydede større indsats på de fag, der var prøve i, andre gjorde ikke
- Prøvefag bliver tit betragtet som de vigtigste fag. Jeg tror, de fleste koncentrerer sig mest om prøvefag

- Da det er prøvofagene, man har flest timer i, kommer de automatisk til at fylde mest, og de små fag kommer nemt til at virke useriøse og ligegyldige i forhold til. Man skulle måske droppe nogle af de små fag, så der blev lidt flere større fag. Der er alt for mange mindre fag
- I prøvofag er det en god ide at lave tests og prøver, fordi man på den måde lærer at arbejde under tidspres
- Der blev gjort meget ud af at træne til prøverne, hvilket kun var til det bedre. Dette foregik hele året

5.3 Opsummering

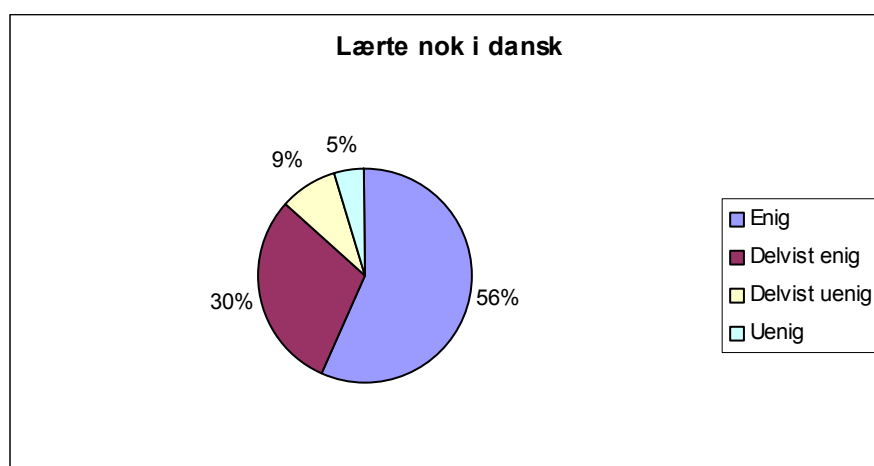
Et flertal af respondenterne mener, at der er mest hjemmearbejde og flest test og prøveopgaver i prøvofagene. Til gengæld vurderer et flertal, at der ingen forskel er på elevindflydelsen i prøvofag og ikke-prøvofag. De fag, som respondenterne forberedte sig mest til, var for en stor gruppes vedkommende prøvofag, mens en næsten lige så stor gruppe mener, at de forberedte sig lige meget til prøvofag som til ikke-prøvofag. Et flertal af respondenter mener ikke, at lærerens indsats i undervisningen er påvirket af, om der er tale om et prøvofag eller ej. Respondenterne vurderer samlet set, at de tre vigtigste fag i folkeskolen er dansk, matematik og engelsk.

6 Kompetencer

For at vurdere elevernes tilegnelse af kompetencer i henholdsvis prøfefag og ikke-prøfefag er respondenterne blevet bedt om for en række fag at vurdere dels om de lærte nok, dels hvor stor betydning faget har for gennemførelsen af ungdomsuddannelsen.

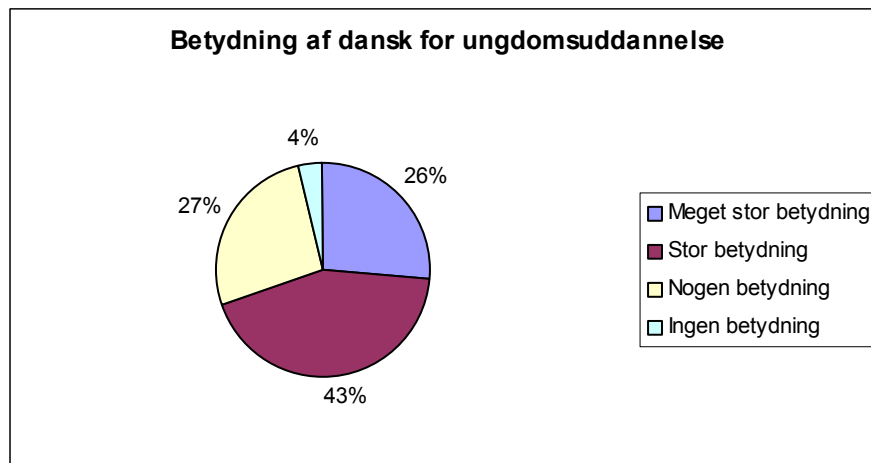
6.1 Prøfefag

Som det fremgår af nedenstående figur, mener 86% af respondenterne, at de lærte nok dansk i folkeskolen til at kunne følge med i undervisningen på deres nuværende ungdomsuddannelse. 14% erklærer sig enten uenige eller delvist uenige heri. Drengene er lidt mere enige end pigerne (61% enige mod 52%). Der er ingen signifikante forskelle mellem respondenterne med forskellige karaktergennemsnit eller på forskellige ungdomsuddannelser.

n = 461

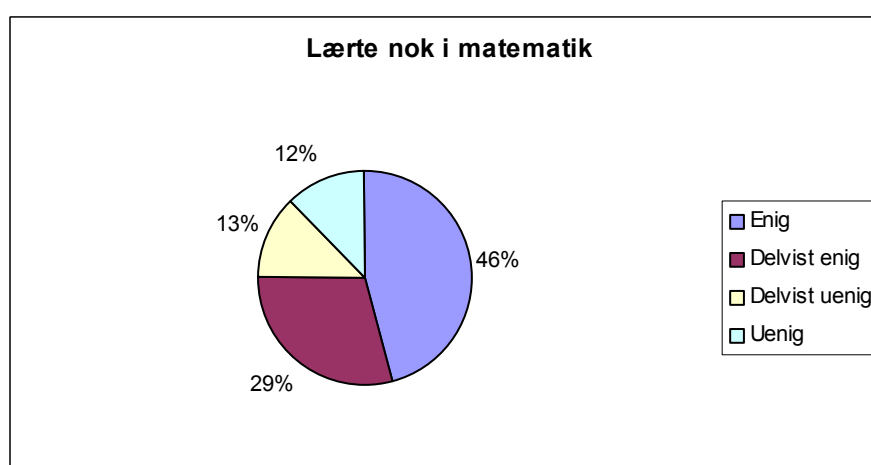
For 69% af respondenterne har faget dansk enten stor eller meget stor betydning for at de kan gennemføre deres nuværende ungdomsuddannelse. For 27% har faget kun nogen betydning, mens 4% ikke tillægger dansk nogen betydning.

n = 457

Dansk har en større betydning på ungdomsuddannelsen for pigerne (76% stor eller meget stor) end for drengene (62%). Betydningen af dansk vurderes højest af eleverne fra det almene gymnasium (77%), lidt mindre af respondenterne på HHX (72%), mens elever på HTX (54%) og respondenterne på erhvervsuddannelserne (41%) tillægger faget mindst betydning. Der er ingen signifikante forskelle på respondenterne med forskelligt karaktergennemsnit.

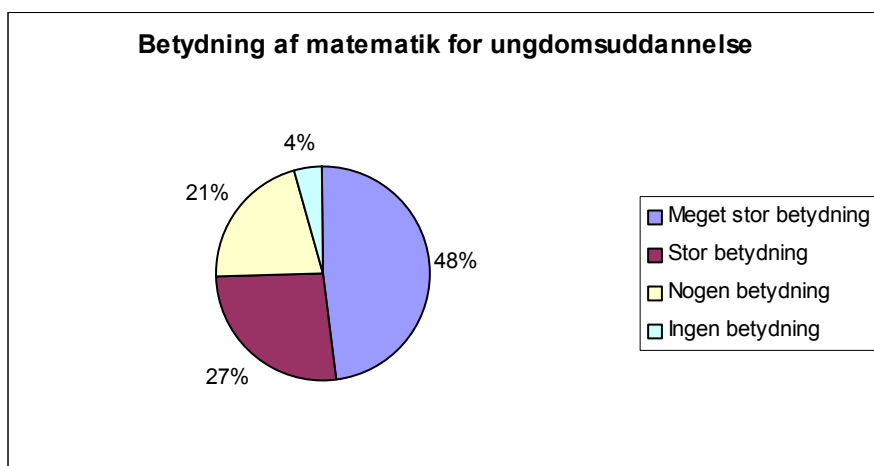
Tilfredsheden med udbyttet af matematikundervisningen i folkeskolen er en anelse lavere end med udbyttet af danskundervisningen. Således mener 75% af respondenterne, at de lærte nok matematik, mens hver fjerde erklærer sig uenig eller delvist uenig i at have lært nok matematik.

n = 461

Der er ingen entydige forskelle på kønnene i dette spørgsmål. Respondenterne på HTX er i højere grad end de øvrige respondenter uenige i, at de har lært nok matematik (36% mod 15-27%). Dette kan ikke overraske, da matematik har en meget central betydning på HTX (jf. nedenfor), og mange førsteårselever vil således opleve, at de kommer til kort. Kvartilerne med respondenterne med de laveste års- og eller prøvekarakterer har i mindre grad end de øvrige respondenter lært nok matematik. Jo højere karakterer respondenterne har fået, desto mere enige er de i, at de har lært nok matematik.

Samtidig med, at respondenternes udbytte af undervisningen i matematik er lavere end udbyttet af danskundervisningen, vurderer de også matematiks betydning for at kunne følge med på ungdomsuddannelsen som værende mindre. 75% tillægger matematik en stor eller meget stor betydning, mens godt hver femte (21%) tillægger det faget nogen betydning, og 4% ikke tillægger det nogen betydning.

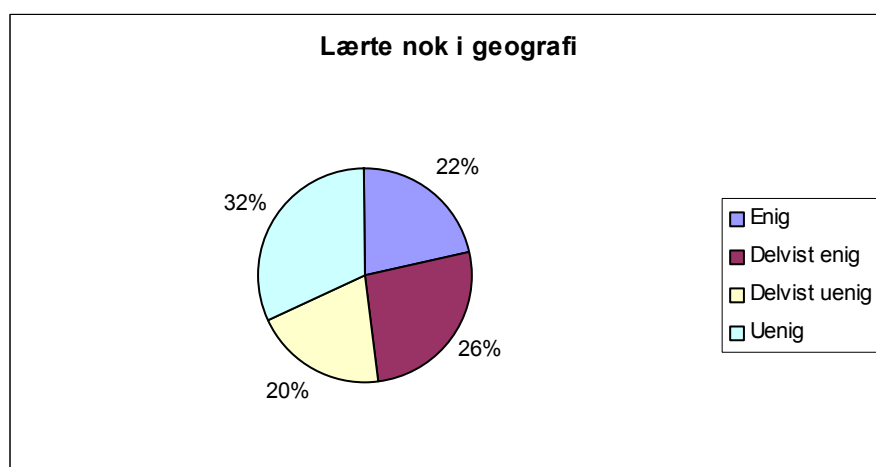
n = 454

En større andel af drengene (83%) end af pigerne (67%) tillægger matematik en stor eller meget stor betydning på ungdomsuddannelse. Respondenterne på HTX tillægger alle sammen (100%) matematik stor eller meget stor betydning, mens det kun gælder for 75% af respondenterne som helhed. Der er ikke signifikante forskelle mellem respondenterne med forskelligt karaktergennemsnit.

6.2 Ikke-prøvefag

Respondenternes vurdering af, om de lærte nok i prøvefagene til at kunne gennemføre deres nuværende ungdomsuddannelse, giver omtrent det samme billede for hhv. geografi, biologi og historie.

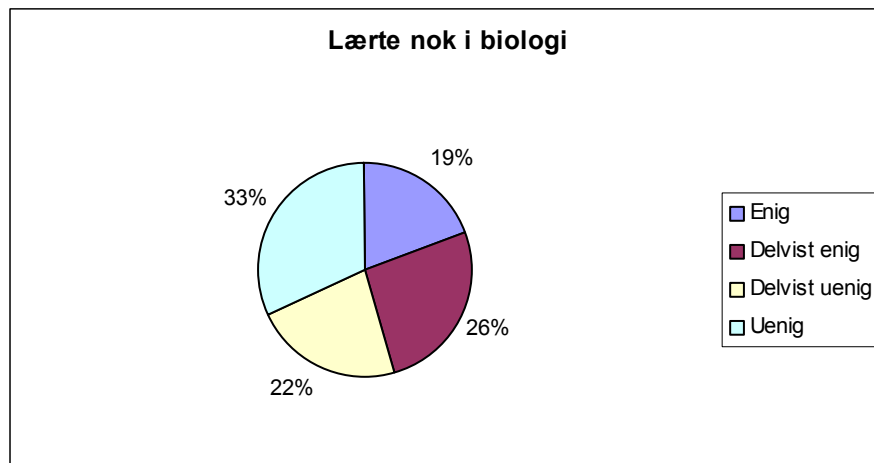
Således oplevede lige knap halvdelen af respondenterne, at de lærte nok geografi i folkeskolen til at kunne følge med i undervisningen på deres nuværende ungdomsuddannelse. Til gengæld mener 52% ikke, at de lærte nok.

n = 332

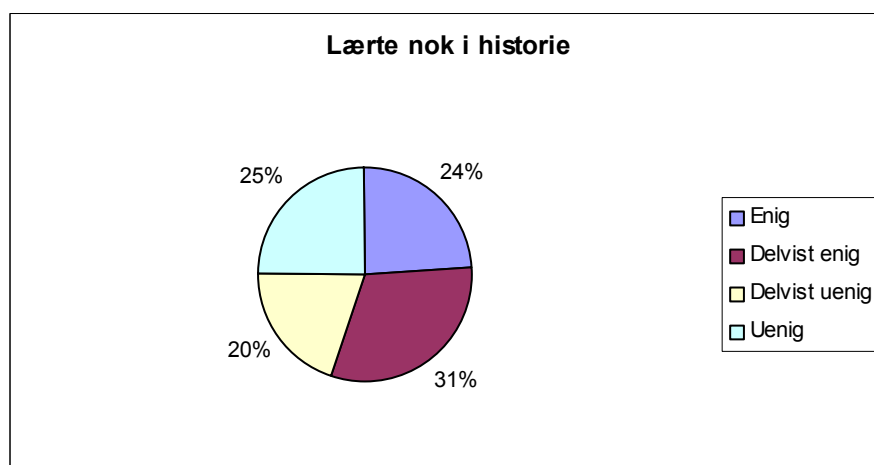
Flere af drengene (56%) end af pigerne (41%) er enige eller delvist enige i, at de har lært nok geografi. I forhold til de øvrige respondenter, vurderer eleverne på det almene gymnasium i mindre grad, at de har lært nok geografi (35% mod 56-79%). Det kan hænge sammen med, at disse respondenter - selvom de endnu ikke har faget geografi - har oplevet, hvor presset de er blevet i andre fag på det almene gymnasium, og således forventer at de vil komme ud for det samme i faget geografi. Der er ingen signifikante forskelle mellem respondenter med forskellige karaktergennemsnit.

Samlet set oplevede 45% af respondenterne, at de lærte nok i biologi, mens 55% ikke mente, at det var tilfældet. Der er ingen entydig forskel på kønnene eller respondenter med forskellige karaktergennemsnit. Mens respondenter på HHX og erhvervsuddannelser i højere grad end eleverne fra det almene gymnasium og respondenter på HTX har lært nok biologi (hhv. 47% og 63% enige og delvist enige mod 43% og 41%). Årsagen til denne forskel er efter al sandsynlighed, at der ikke undervises i biologi på HHX og erhvervsuddannelserne.

n = 408

For faget historie er tallene en anelse mere positive, idet 55% af respondenterne mener, at de lærte nok, mens 45% oplevede, at det ikke var tilfældet. Flere af drengene (63%) end af pigerne (48%) lærte efter deres eget udsagn nok historie. Respondenter på HTX og erhvervsuddannelser mener i højere grad end elever fra det almene gymnasium og respondenter på HHX, at de har lært nok historie (hhv. 72% og 71% enige eller delvist enige mod 50% og 55%). Der er ikke signifikante forskelle mellem respondenterne med forskellige karaktergennemsnit.

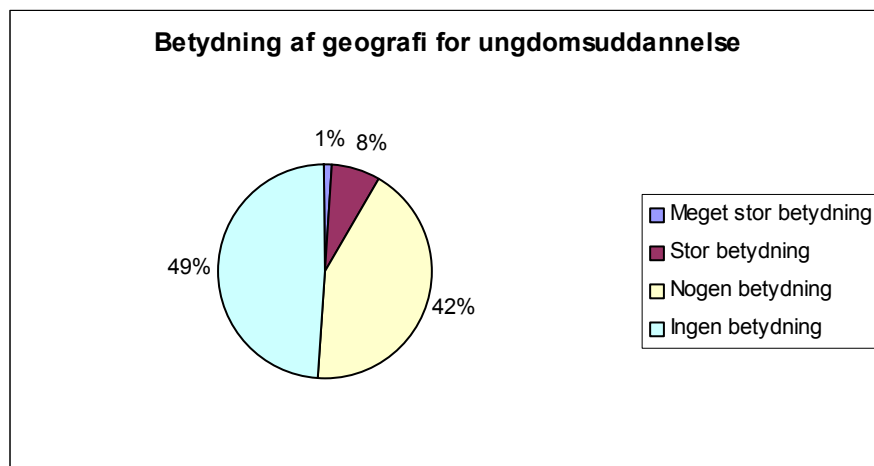

n = 428

Samlet set oplever respondenterne således, at de ikke i så høj grad som i prøvefagene, har lært nok i ikke-prøvefagene til at kunne gennemføre ungdomsuddannelserne.

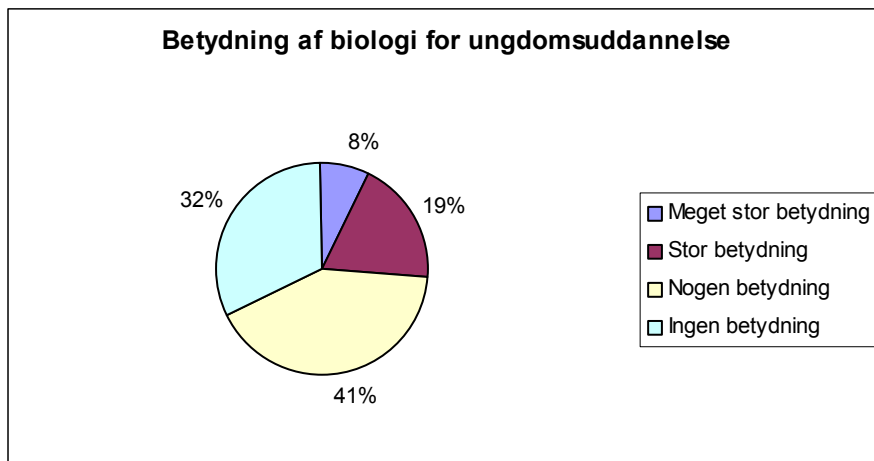
Imidlertid tillægges ikke-prøvefagene heller ikke helt så stor betydning for at kunne gennemføre ungdomsuddannelserne, som det var tilfældet for prøvefagene.

Mindst betydning synes geografi at have for ungdomsuddannelserne. Således mener mindre end hver tiende respondent, at geografi har en stor eller meget stor betydning, mens 42% kun tillægger faget nogen betydning og hele 49% ingen betydning. Der er ingen entydige forskelle mellem kønnene. Geografi tillægges mere betydning af elever fra det almene gymnasium end af andre respondenter (28% ingen betydning mod 70-97%). Jo højere års- eller prøvekaraktergennemsnit respondenterne har fået, desto mere betydning tillægges de geografi.

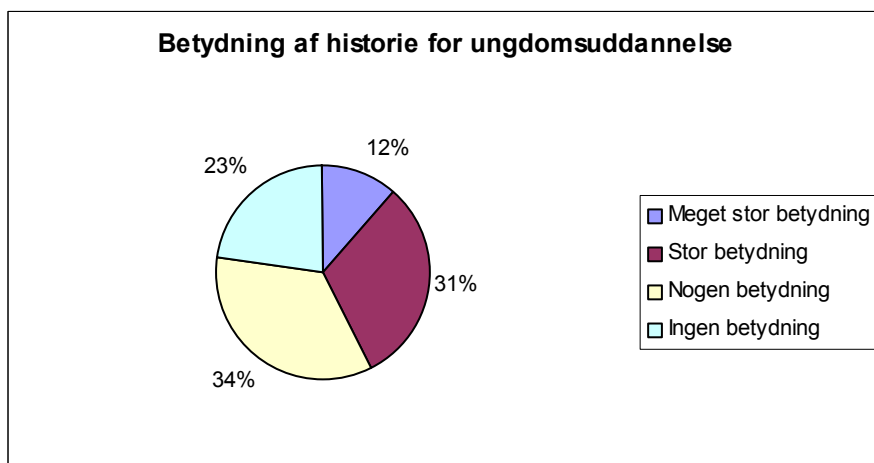
n = 355

Lidt mere positivt ser det ud for biologi. Her tillægger godt og vel hver fjerde respondent (27%) faget enten en stor eller meget stor betydning for gennemførelsen af ungdomsuddannelsen. 41% mener, at biologi har nogen betydning, mens knap hver tredje (32%) ikke tillægger faget nogen betydning. Pigerne tillægger biologi lidt mere betydning end drengene. Således mener 31% af pigerne at faget har betydning, mens tallet for drengenes vedkommende er 22%. Elever fra det almene gymnasium og respondenter på HTX tillægger biologi noget mere betydning (hhv. 37% og 35%) end de øvrige respondenter (3%-6%). Jo højere års- eller prøvekaraktergennemsnit respondenterne har fået, desto mere betydning tillægges de biologi.

n = 431

Af de tre ikke-prøvefag tillægges historie den største betydning for ungdomsuddannelsen. 43% af respondenterne mener, at faget har stor eller meget stor betydning, mens 34% mener, det har nogen betydning, og 23% ikke tillægger det nogen betydning overhovedet. 49% af pigerne tillægger historie en betydning, mens tallet for drengenes vedkommende kun er 35%. Historie tillægges markant mere betydning i det almene gymnasium (59%) end på de øvrige ungdomsuddannelser (3-26%). Jo højere års- eller prøvekaraktergennemsnit respondenterne har fået, desto større betydning tillægger de faget historie.

n = 437

Når det gælder spørgsmålene om de faglige kompetencer, er der ingen forskelle mellem besvarelserne fra eleverne fra de 11 udvalgte selvevalueringskoler på den ene side og besvarelserne fra de øvrige respondenter på den anden side.

Mange af respondenterne udnyttede muligheden for at komme med uddybende kommentarer i forhold til spørgsmålene om de lærte nok og fagenes betydning for ungdomsuddannelsen. Nedenfor er gengivet nogle typiske eksempler.

- Fagenes indhold er meget forskellige fra folkeskolen til gymnasiet. Det første stykke tid på gymnasiet går med repetition af folkeskolestoffet. Grundlaget for erhvervelse af ny viden er dansk og matematik
- Man er specielt meget bagefter i meget - i forhold til andre elever fra andre skoler. Det har jeg i hvert fald oplevet fra andre. De forskrækker os med, hvad man i virkeligheden skulle have kunnet. Og man bliver bange for at dumpe og ikke være god nok
- Jeg har jo hverken biologi, geografi eller historie på min nuværende uddannelse, så...
- Det kommer meget an på, hvilken lærer man har. Nogle er utroligt engagerede, hvorimod andre er meget uengagerede, og det smitter meget af på eleverne
- Historie, biologi og geografi var fag, vi havde på skemaet, men stort set aldrig i timerne
- Der er ikke ret mange, der interesserer sig for fagene uden prøve, derfor er der ikke ret mange, der følger med i timerne

6.3 Øvrige kompetencer

Gennemgående viser respondenternes besvarelser en ret positiv vurdering af, i hvilken grad folkeskolen har givet dem andre end faglige kompetencer i forhold til den ungdomsuddannelse, de er på nu. Mellem 59% og 86% har – som det fremgår af nedenstående figur – angivet, at de i enten nogen eller høj grad har opnået andre kompetencer i forhold til deres nuværende ungdomsuddannelse.

Således vurderer mellem 81% og 86% af respondenterne, at folkeskolen i nogen eller i høj grad har givet dem forudsætninger for at deltage aktivt i klasseundervisningen, deltage i gruppearbejde, arbejde med projekter, arbejde selvstændigt samt respektere andres meninger.

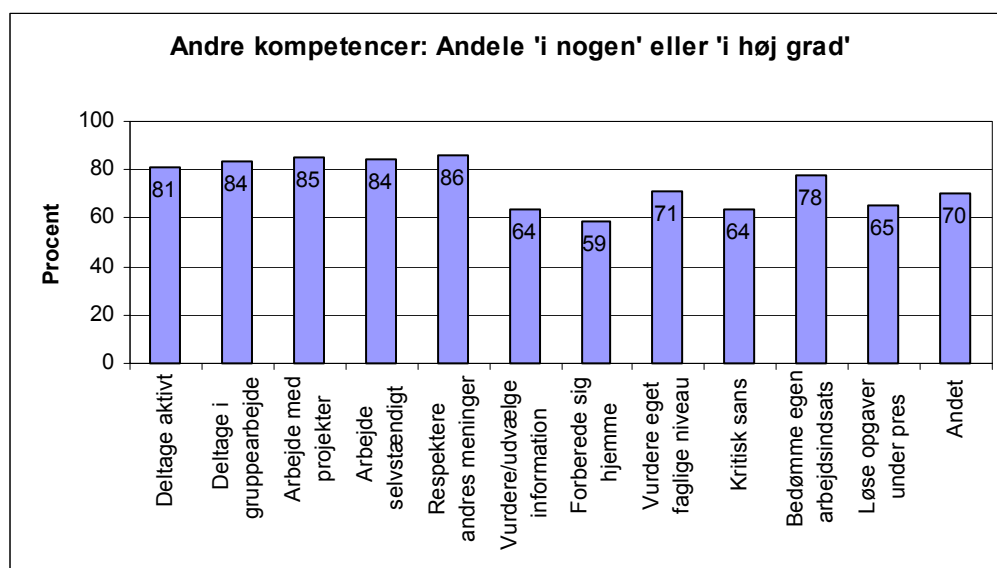
Mellem 71% og 78% af respondenterne har i nogen eller i høj grad opnået at kunne vurdere deres eget faglige niveau samt at bedømme deres egen arbejdsindsats.

De kompetencer, som respondenterne mener i mindst grad at have opnået i folkeskolen, er at vurdere og udvælge relevante informationer, forberede sig hjemme, stille sig kritisk overfor det faglige indhold i undervisningen samt at løse opgaver under pres. Alligevel

mener mellem 59% og 65%, at de i nogen eller i høj grad har fået disse kompetencer i folkeskolen.

En række respondenter nævner andre kompetencer, som de har lært i folkeskolen. For at give et overskueligt billede af disse øvrige kompetencer, kan de samles i følgende kategorier:

- evnen til at diskutere problemstillinger
- evnen til at fremlægge emner eller holde foredrag
- evnen til at koncentrere sig
- overblik
- evnen til at aflevere til tiden
- selvtillid
- selvstændighed
- evnen til at indgå i sociale fællesskaber

n = deltagere 457, gruppearbejde 461, projekter 457, selvstændigt 458, respektere andre 460, vurdere informationer 457, forberedelse 455, fagligt niveau 451, kritisk sans 443, arbejdsindsats 449, opgaver under pres 456, andet 47

Bortset fra, at respondenterne på HHX i mindre grad end de øvrige respondenter har lært at respektere andres holdninger, og at respondenterne på HTX i mindre grad har lært at arbejde under pres, er der ikke signifikante forskelle mellem ungdomsuddannelserne. Til gengæld tyder noget på, at pigerne i højere grad end drengene har tilegnet sig stort set alle af de 12 ovenstående kompetencer. Der er ingen signifikante forskelle mellem respondenterne med forskellige karaktergennemsnit.

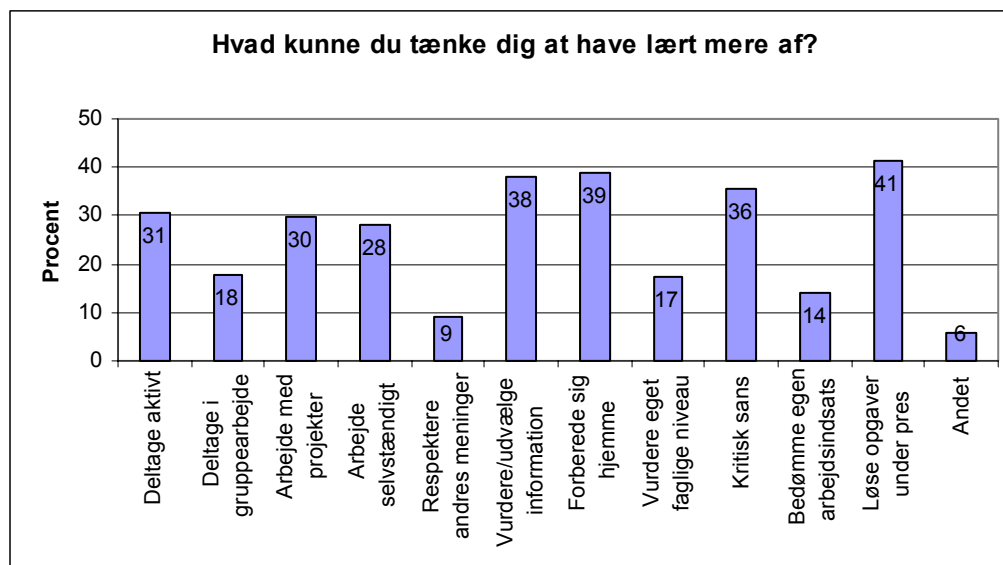
Der var ingen forskelle mellem besvarelsene fra eleverne fra de 11 selvevalueringsskoler på den ene side og besvarelsene fra de øvrige respondenter på den anden side.

Respondenterne blev herefter bedt om at vælge tre af disse kompetencer, som de gerne ville have lært mere af i folkeskolen. Som det fremgår af nedenstående figur er billedet ikke helt entydigt. 41% af respondenterne ville gerne i højere grad have lært at kunne løse opgaver under pres. 39% kunne tænke sig at have lært at forberede sig hjemme, mens 38% gerne ville have lært mere om at vurdere og udvælge information. 36% af respondenterne ville gerne have lært at stille sig kritisk overfor det faglige niveau i undervisningen. De kompetencer, som respondenterne i mindst omfang kunne tænke sig at have lært mere af i folkeskolen er at respektere andres meninger (5%), at bedømme deres egen arbejdsindsats (14%), at vurdere deres eget faglige niveau (17%) samt at deltage i gruppearbejde (18%).

Nogle få respondenter (27) nævner andre kompetencer, som de gerne ville have lært mere af i folkeskolen. For at give et overskueligt billede af disse øvrige kompetencer, kan de samles i følgende kategorier:

- mere viden indenfor konkrete fag
- evnen til at tage notater
- evnen til at respektere andres holdninger
- overblik og lave lektier i god tid
- evnen til at høre efter hvad der bliver sagt
- selvstændighed og selvtillid.

Det er i den forbindelse bemærkelsesværdigt, at der er en vis overensstemmelse mellem de faglige kompetencer, som enkelte elever har opnået, og dem som andre elever gerne ville have lært mere af. Det gælder overblik, selvstændighed og selvtillid.

n = 449

Drengene kunne i højere grad end pigerne tænke sig at have lært at deltage i gruppearbejde, respektere andres meninger og forberede sig hjemme (24%, 13% og 48% mod pigernes 13%, 5% og 31%). Der er ligeledes visse forskelle mellem ungdomsuddannelserne. Således kunne eleverne fra det almene gymnasium i mindre grad end de øvrige respondenter tænke sig at have lært at arbejde med projekter (23% mod 33-60%). Til gengæld kunne respondenterne fra det almene gymnasium og HHX samt respondenterne i kvartilerne med de højeste karaktergennemsnit (års- og/eller prøvekarakterer) i højere grad tænke sig at have lært at vurdere og udvælge informationer. Jo højere karaktergennemsnit respondenterne opnåede, i desto højere grad kunne de tænke sig at have lært at stille sig kritisk overfor det faglige indhold i undervisningen. Også respondenterne fra det almene gymnasium kunne i højere grad end de øvrige respondenter tænke sig at have lært en kritisk sans. Jo lavere karaktergennemsnit respondenterne har fået, i desto højere grad kunne de have tænkt sig at have lært at bedømme deres egen arbejdsindsats.

6.4 Uddybende kommentarer

Afslutningsvis havde respondenterne mulighed for at uddybe deres samlede besvarelse. Nedenfor er angivet nogle typiske eksempler.

- Det er svært at svare på, om det er selve folkeskolen, der har givet mig disse kompetencer, da meget af det formentlig er en del af min person, og hvad mine forældre har lært mig
- Jeg er blevet meget god til at forberede mig hjemme, men det er bestemt ikke folkeskolen, der har været med til det. Jeg er meget aktiv og selvstændig på min ungdomsuddannelse, med det er bestemt ikke folkeskolen, der har hjulpet helle på det punkt.
- Jeg kunne godt tænke mig, at der havde været lidt flere lektier til timerne i 8. og 9. klasse. Det ville have gjort springet fra folkeskole til gymnasiet lettere. Det kunne også have været rart med mulighed for mere opdeling af klasserne i enkeltfag. Der er stor forskel på den faglige kunnen, og det er skidt for de bedste, men også for dem der har svært ved det
- I folkeskolen skulle man måske koncentrere sig mere om elevernes evne til at arbejde effektivt
- Jeg mener, man bør lære mere i folkeskolen, end man gør, så man er bedre udrustet, når man skal på en af de videregående uddannelser
- Vi havde en del gruppearbejde, og det var jeg glad for. Projekter lærte vi også, men jeg synes ikke rigtig, vi gik i dybden med det
- Mange lærere var ikke seriøse nok i deres forberedelser og gjorde derved undervisningen triviell og kedelig, og mange lærere har ikke fulgt med i udviklingen af stoffet og kan derved lyde ignorante til tider
- Jeg synes, at det er for let at gå i folkeskole, der er ikke arbejde nok. Der skulle være nogle flere prøver, og så skulle lærerne være lidt mere strenge. Ellers ok
- Jeg gik i en meget urolig klasse, og det var eleverne, der kørte løbet. Derfor blev der aldrig lavet hjemmearbejde, og skønt jeg var til møde med lærer og skoleinspektør, fortsatte dette vanvid. 7-8 drenge fik ødelagt alt for os andre, og det mærker jeg tydeligt den dag i dag. Mobning af alt og alle har ødelagt en stor del.
- I min klasse var elevernes ord lov, og det skabte meget uro og dårlig koncentration
- Jeg synes ikke, at det faglige niveau var højt nok - der var næsten ikke andre krav, end at du mødte til undervisningen! Dette giver et forkert billede af de videregående uddannelser - man burde lære at stille højere krav til sig selv
- Det er for mig utroligt vigtigt, at man bliver socialt engageret i folkeskolen, så man modnes og klarer sig godt videre

6.5 Opsummering

Et stort flertal af respondenter mener, at de lærte nok dansk i folkeskolen. Faget dansk tillægges af respondenterne en stor betydning for at kunne gennemføre ungdomsuddannelsen. Lidt færre men dog stadig et flertal af respondenterne mener, at de lærte nok matematik, mens betydningen af faget vurderes lige så højt som betydningen af faget dansk. Mens omkring halvdelen af respondenterne vurderer, at de lærte nok i hhv. geografi, biologi og historie, var der store forskelle på vurderingen af betydningen af fagene. Geografis betydning blev vurderet meget lille, biologis betydning blev vurderet som lille, mens historie ifølge respondenterne havde en større betydning.

Gennemgående har et flertal af respondenterne opnået mange andre kompetencer i folkeskolen. Alligevel ville store grupper gerne have lært mere af disse kompetencer. Således står ønskerne om at have lært at løse opgaver under pres, at forberede sig hjemme, at vurdere og udvælge information samt en kritisk sans øverst på ønskelisten.